ZAMONAVIY FESTIVALLARNING IJTIMOIY-MADANIY FUNKSIYALARI: NAMANGAN XALQARO GULLAR FESTIVALI MISOLIDA

G‘iyosov Bahtiyorjon Yoqubjon o‘g‘li
Namangan davlat universiteti
giyosovbahtiyorjon@gmail.com

Annotatsiya. *Maqolada Namangan xalqaro gullar festivalining turizm, shahar obrazi va jamoaviy kommunikatsiyadagi o‘rni tahlil qilinadi. Festivalni nafaqat an’anaviy bayram, balki hududiy turizmni faollashtiruvchi, shahar imijini shakllantiruvchi va mahalliy hamjamiyatni birlashtiruvchi ko‘p funksiyali madaniy mexanizm sifatida ko‘rib chiqadi. Festivalning iqtisodiy-ijtimoiy samaradorligi, tajribaviy turizm, mahalliy ishtiroki hamda lokal, milliy va xalqaro darajalardagi vazifalari asoslanadi.*

Kalit so‘zlar: *Namangan xalqaro gullar festivali, festival turizmi, shahar obrazi, jamoaviy kommunikatsiya, kreativ iqtisodiyot, mahalliy hamjamiyat ishtiroki, madaniy diplomatiya.*

Аннотация. *В статье анализируется роль Наманганского международного фестиваля цветов в туризме, формировании городского образа и коллективной коммуникации. Автор рассматривает фестиваль не только как традиционный праздник, но и как многофункциональный культурный механизм, активизирующий региональный туризм, формирующий имидж города и объединяющий местное сообщество. Обосновывается социально-экономическая эффективность фестиваля, значение опытного туризма, участие местного населения, а также его функции на локальном, национальном и международном уровнях.*

Ключевые слова: *Наманганский международный фестиваль цветов, фестивальный туризм, образ города, коллективная коммуникация, креативная экономика, участие местного сообщества, культурная дипломатия.*

Abstract. *This article analyzes the role of the Namangan International Flower Festival in tourism, city image-building, and collective communication. The author examines the festival not merely as a traditional celebration but as a multifunctional cultural mechanism that activates regional tourism, shapes the city's image, and unites*

the local community. The article substantiates the festival's socio-economic effectiveness, the significance of experiential tourism, community participation, and its functions at the local, national, and international levels.

Keywords: *Namangan International Flower Festival, festival tourism, city image, collective communication, creative economy, community participation, cultural diplomacy.*

Inson hayoti serqirra va serjilo ekan, u bilan bog‘liq bo‘lgan marosim va bayramlar ko‘p. Aminmizki, kelajakda zamon taqozosi asosida ularning yangidan-yangi shakllari paydo bo‘laveradi. Bu uzluksiz va tuganmas jarayondir[21].

Zamonaviy madaniyatshunoslikda festivalning vazifasi faqat an’anani saqlash yoki bayramona muhit yaratish bilan cheklanmaydi. U bir vaqtning o‘zida hududiy turizmni faollashtiruvchi, shahar imijini shakllantiruvchi, xizmat ko‘rsatish tarmoqlarini harakatga keltiruvchi, mahalliy hamjamiyatni birlashtiruvchi va tashqi auditoriya bilan kommunikatsiya qiluvchi murakkab madaniy mexanizm sifatida namoyon bo‘ladi. Namangan xalqaro gullar festivalining bugungi ahamiyatini ham aynan shu ko‘p funksiyali model orqali tushuntirish mumkin.

D.Getz va S.Page “festival turizmi” tadqiqotlarida tadbirning iqtisodiy samarasi faqat bevosita chipta yoki savdo tushumlari bilan o‘lchanmasligini ko‘rsatadi. Unda o‘sha turistik hudud (destinatsiya)ning uzoq muddatli taniluvchanligi, takroriy tashrif ehtimoli, media ko‘rinuvchanligi va hududiy imijning mustahkamlanishi ham muhim mezon hisoblanadi[22]. Namangan festivali ham aynan shu uzoq muddatli madaniy kapital yaratish imkoniga ega.

Festivalni shahar obrazi nuqtayi nazaridan tahlil qilganda, Namangan uchun eng asosiy imkoniyat uning “gullar shahri” obrazini barqaror va xalqaro miqyosda anglanadigan belgiga aylantirishidir. Obraz bu yerda shunchaki logotip yoki shior emas, balki u shahar haqida hosil bo‘ladigan umumiy tasavvur, hissiy munosabat, esda qoladigan tajriba va takrorlanadigan madaniy obrazlar tizimidir.

Zamonaviy festivalda ijtimoiy tarmoqlar oddiy reklama vositasi emas, balki voqeaning davomiyligini ta’minlovchi raqamli xotira maydonidir. Festival tugaganidan keyin ham uning foto, video, hikoya, blog, intervyu va sharhlari internetda yashaydi. Bu raqamli izlar keyingi yilgi tashrif qarorlariga, shahar imijiga va festivalning xalqaro taniluvchanligiga ta’sir qiladi.

[21] Qoraboyev U. O‘zbekiston bayramlari. – Toshkent: O‘qituvchi, 1991. B. 136. (193)
[22] Getz D., Page S.J. Progress and Prospects for Event Tourism Research // Tourism Management. – 2016. – Vol. 52. – P. 593–631.

B.Akmuradovning o‘zbek tilidagi nutq sintezi va matnni qayta ishlashga oid tadqiqoti festival uchun AI-audio gid, ovozli navigatsiya, ko‘p tilli ma’lumot paneli va raqamli ekskursiya tizimlarini yaratishda nazariy-texnologik asos bo‘la oladi. Bunday yechimlar festivalni xalqaro mehmonlar uchun tushunarli, nogironligi bo‘lgan shaxslar uchun qulay va yoshlar uchun qiziqarli qiladi.

Festival turizmi tajribaviy turizm bilan bevosita bog‘liq. Zamonaviy sayyoh faqat obyektdan ma’lumot olishni emas, balki joyni his qilishni, unda ishtirok etishni, o‘z shaxsiy hikoyasini yaratishni xohlaydi[23]. Namangan festivalida gul ekish master-klassi, gulchilik darsi, hunarmand bilan uchrashuv, mahalliy taom tayyorlash namoyishi, foto-marshrut va bolalar uchun estetik laboratoriyalar shu ehtiyojga javob beradi.

Namangan xalqaro gullar festivalida haqiqiylikni yaratish uchun sun’iy dekoratsiyadan ko‘ra mahalliy gulchi, hunarmand, san’atkor, oila, mahalla, tarixiy xotira va real shahar hayotini ko‘rsatish muhim. Mehmon festivalda Namangan hayotining haqiqiy madaniy ohangini sezishi kerak.

Festivalning iqtisodiy-madaniy samarasi mahalliy ijodkorlar va kichik biznes uchun yangi imkoniyatlar yaratishida namoyon bo‘ladi. Gul yetishtiruvchilar, dekoratorlar, hunarmandlar, gidlar, tarjimonlar, dizaynerlar, fotograf va videograflar, oziq-ovqat xizmatlari, transport va mehmonxona subyektlari festival davrida umumiy kreativ iqtisodiyot zanjiriga ulanadi.

C.Landry ijodkor shahar konsepsiyasida urbanistik muammolarni madaniyat, dizayn, san’at va mahalliy tashabbus orqali hal qilish mumkinligini ko‘rsatadi[24]. Gullar festivali shaharni bezatish bilan birga jamoat joylarini qayta o‘ylash, piyodalar marshrutini qulaylashtirish, yashil makonlarni ko‘paytirish va estetik shahar muhitini tarbiyalash vositasidir.

Festivalning ijtimoiy ta’sirini baholashda mahalliy aholining munosabati muhimdir. Agar festival aholiga noqulaylik, tirbandlik, narx oshishi yoki shovqin sifatida sifatida namoyon bo‘lsa, uning ijtimoiy legitimligi zaiflashadi. Aksincha, aholi o‘zini festival egasi va foyda ko‘ruvchi subyekt sifatida his qilsa, festival barqaror madaniy institutga aylanadi.

K.Small jamoaviy festivallarning ijtimoiy o‘lchamlarini tahlil qilib, festivalning muvaffaqiyati mahalliy hamjamiyat qabul qilishi, ishtiroki va undan ko‘radigan ijtimoiy foydasi bilan bog‘liqligini ko‘rsatadi[25]. Namangan festivalida ham monitoring,

[23] Akmuradov B.U. O‘zbek tilidagi matnlar uchun nutqni sintez qilish usullari va algoritmlari: texnika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasi. – Toshkent, 2022. – B. 65–93.
[24] Landry C. The Creative City: A Toolkit for Urban Innovators. – London: Earthscan, 2000. – P. 9–29.
[25] Small K. Social Dimensions of Community Festivals // Event Management. – 2007. – Vol. 11, №1–2. – P. 45–55.

so‘rovnoma, fikr-mulohaza tizimi va mahalliy aholining ehtiyojlarini hisobga olish zarur.

Festivalning boshqaruv sifati ham uning obraziga bevosita ta’sir qiladi. Ko‘rgazma qanchalik go‘zal bo‘lmasin, agar navigatsiya noaniq, xizmat sifati past, axborot yetarli emas yoki xavfsizlik masalalari sust bo‘lsa, mehmonning umumiy taassuroti pasayadi. Demak, festivalning madaniy funksiyasi tashkiliy boshqaruvdan ajralmaydi.

Festival tashkilotchilari nuqtayi nazaridan festival ta’sirini baholashda iqtisodiy, ijtimoiy, madaniy va boshqaruv omillarini birgalikda ko‘rish zarur. Namangan festivalida ham baholash indikatorlari faqat tashrifchilar soni bilan cheklanmasligi, balki qoniqish, media qamrov, mahalliy daromad, hamjamiyat ishtiroki va xalqaro aloqalarni ham qamrab olishi lozim.

O‘zbek ilmiy manbalari festivalning kommunikativ va ma’rifiy funksiyasini milliy madaniyat bilan bog‘lab tushuntirishga yordam beradi. M.Karimova tadqiqotida ommaviy axborot vositalari va og‘zaki nutqda milliy-madaniy birliklardan foydalanish madaniy ma’nolarni keng auditoriyaga yetkazish vositasi sifatida ko‘rsatiladi. Festival matnlari, shiorlari, videolari va sahna nutqlari ham ana shu ma’no uzatish tizimiga kiradi[26].

Bu festivalni “madaniy iste’mol”dan “madaniy ishtirok”ka o‘tkazish zaruratini ko‘rsatadi. Tomoshabin sahnani ko‘rib ketadigan shaxs emas, balki festival haqidagi ma’lumotni o‘rganadigan, baholaydigan, baham ko‘radigan va o‘z shahariga nisbatan estetik mas’uliyat his qiladigan subyektga aylanishi lozim.

Shu jihatdan Namangan xalqaro gullar festivali uch darajada ishlashi lozim: lokal darajada - shahar aholisi va mahalliy qadriyatlarni birlashtiruvchi bayram; milliy darajada - O‘zbekistonning madaniy-turistik salohiyatini ko‘rsatuvchi tadbir; xalqaro darajada - mamlakat imiji va madaniy diplomatiyasini kuchaytiruvchi madaniy kommunikatsiya vositasi. Ushbu uch daraja uyg‘unlashganda festivalning zamonaviy madaniy funksiyasi to‘liq namoyon bo‘ladi.

Demak, Namangan xalqaro gullar festivalining turizm, shahar obrazi va jamoaviy kommunikatsiyadagi roli uni oddiy mavsumiy tadbirdan strategik madaniy resursga aylantiradi. Festival estetik zavq beradi, lekin shu bilan birga shahar iqtisodiyotini faollashtiradi, xalqaro e’tiborni tortadi, mahalliy hamjamiyatni birlashtiradi va O‘zbekistonning zamonaviy madaniy imijini kuchaytiradi.

[26] Karimova M.S. Paremiologik birliklarning lingvokulturologik aspekti: filologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasi. – Andijon, 2022. – B. 81–113.

Namangan xalqaro gullar festivali zamonaviy sharoitda turistik mahsulot, shahar obrazi, kreativ iqtisodiyot, jamoaviy kommunikatsiya va raqamli madaniyat kesishmasida joylashgan murakkab madaniy mexanizmdir. Uning muvaffaqiyati faqat tantanali dasturga emas, balki festival oldi, festival jarayoni va festivaldan keyingi kommunikatsiya tizimining izchilligiga bog‘liq[27].

Festivalning shahar obrazi sifatidagi kuchi Namanganning “gullar shahri” obrazini doimiy, sifatli va xalqaro auditoriya uchun tushunarli tarzda shakllantirish bilan belgilanadi. Buning uchun yagona vizual identitet, turistik servis, ko‘p tilli axborot, raqamli xarita, media strategiya va mahalliy hamjamiyat ishtiroki birgalikda ishlashi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Qoraboyev U. O‘zbekiston bayramlari. – Toshkent: O‘qituvchi, 1991. – 193 b.

2. Getz D., Page S.J. Progress and Prospects for Event Tourism Research // Tourism Management. – 2016. – Vol. 52. – P. 593–631.

3. Akmuradov B.U. O‘zbek tilidagi matnlar uchun nutqni sintez qilish usullari va algoritmlari: texnika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasi. – Toshkent, 2022. – B. 65–93.

4. Landry C. The Creative City: A Toolkit for Urban Innovators. – London: Earthscan, 2000. – P. 9–29.

5. Small K. Social Dimensions of Community Festivals // Event Management. – 2007. – Vol. 11, №1–2. – P. 45–55.

6. Karimova M.S. Paremiologik birliklarning lingvokulturologik aspekti: filologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasi. – Andijon, 2022. – 113 b.

7. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 5-oktabrdagi PF-6079-son “Raqamli O‘zbekiston – 2030 strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi Farmoni // Qonunchilik ma’lumotlari milliy bazasi, 06.10.2020-y., 06/20/6079/1349-son.

[27] O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 5-oktabrdagi PF-6079-son “Raqamli O‘zbekiston – 2030 strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi Farmoni // Qonunchilik ma’lumotlari milliy bazasi, 06.10.2020-y., 06/20/6079/1349-son.